

Sygn. akt II DSI 66/18

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Tomczyński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Roch

SSN Paweł Zubert

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych
Mariusza Łątkowskiego,

w sprawie **radcy prawnego M. M.**

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 21 maja 2019 r.,

kasacji wniesionej przez obwinioną i obrońców obwinionej

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych
z dnia 19 lipca 2018 r., sygn. akt WO - [...] zmieniającego orzeczenie Okręgowego
Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...] z dnia 23 czerwca
2017 r., sygn. D [...].

I. oddala kasację;

**II. kosztami postępowania kasacyjnego w wysokości 20
(dwudziestu) zł obciąża obwinioną.**

UZASADNIENIE

Opis zarzutu

Radca prawny M. M. została obwiniona o:

- 1) skierowanie do B. S.A. oraz osób reprezentujących ten podmiot pisma z dnia 6 lutego 2015 roku, doręczonego w dniu 11 lutego 2015 roku, do którego zostały załączone dokumenty zawierające tajemnice przedsiębiorstwa konkurencyjnego względem B. S.A., tj. A. S.A., jak i jego kontrahentów, tajemnicę negocjacji, a także dane osobowe reprezentantów A. S.A., nie będąc do tego uprawnioną oraz zawierając w treści pisma stwierdzenia mające na celu pozbawienie zatrudnienia osoby wykonującej zawód radcy prawnego zatrudnionej w Departamencie Prawnym B. S.A. oraz wywarcie w sposób nieetyczny presji na B. S.A. na pozytywne dla radcy prawnego rozstrzygnięcie sporów z tym podmiotem, tj. o dopuszczenie się przewinienia dyscyplinarnego stypizowanego w art. 12, art. 14, art. 15 w związku z art. 6 ust.1 oraz art. 34 i art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, którego tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały Nr 8/VIII/2010 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010 r. w związku z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 233),
- 2) skierowanie w dniu 21 stycznia 2015 roku do Komisji Nadzoru Finansowego, B. S.A. [...] B. wniosku o wszczęcie postępowania kontrolnego oraz do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, B. S.A., [...] B. wniosku o wszczęcie postępowania, które to czynności zmierzały do pozbawienia zatrudnienia w B. S.A., aplikanta radcowskiego K. S. oraz podważenia opinii B. S.A. przez organ nadzoru, tj. o dopuszczenie się przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 34 w związku z art. 32 i art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, ogłoszonego uchwałą nr 8/VIII/2010 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010 r. w związku z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 233, ze zm.),

- 3) skopiowanie w okresie od 21 lipca 2014 r. do 25 lipca 2014 r. z serwera B. S.A. dokumentów związanych, jak i niezwiązanych ze świadczeniem usług przez radcę prawnego na rzecz B. S.A. i ujawnienia ich osobom trzecim, co stanowi naruszenie tajemnicy zawodowej i tajemnicy przedsiębiorstwa, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 12 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 14 i art. 15 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, ogłoszonego uchwałą nr 8/VIII/2010 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010 r. w związku z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 233, ze zm.).

I. Opis orzeczenia Sądu I instancji.

Orzeczeniem z dnia 23 czerwca 2017 roku, sygn. akt D [...], Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...] obwinioną radcę prawnego M. M.:

- 1) uznał za winną tego, że skierowała do B. S.A. oraz osób reprezentujących ten podmiot pismo z dnia 6 lutego 2015 roku, doręczone w dniu 11 lutego 2015 r., do którego zostały załączone dokumenty zawierające tajemnicę przedsiębiorstwa konkurencyjnego względem B. S.A., tj. A. S.A., jak i jego kontrahentów, tajemnicę negocjacji, a także dane osobowe reprezentantów A. S.A. nie będąc do tego uprawnioną oraz zawarła w treści pisma stwierdzenia mające na celu pozbawienie zatrudnienia osoby wykonującej zawód radcy prawnego zatrudnionej w Departamencie Prawnym B. S.A. oraz wywarcie w sposób nieetyczny presji na B. S.A. na pozytywne dla radcy prawnego rozstrzygnięcie sporów z tym podmiotem, który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z zasadami wyrażonymi w art. 12, art. 14, art. 15 w związku z art. 6 ust. 1 oraz art. 34 i art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za czyn ten na podstawie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych wymierzył jej karę nagany;
- 2) uznał za winną tego, że skierowała w dniu 21 stycznia 2015 roku do Komisji Nadzoru Finansowego wnioski o wszczęcie postępowania kontrolnego oraz do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wnioski

- o wszczęcie postępowania, które to czynności zmierzały do podważenia opinii o B. S.A., który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z zasadami wyrażonymi w art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, i za czyn ten na podstawie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych wymierzył jej karę pieniężną w wysokości 2000 złotych;
- 3) w pozostałym zakresie czynu opisanego w pkt 2 *rubrum* orzeczenia (tj. w zakresie tego, że podjęte przez obwinioną czynności zmierzały do pozbawienia zatrudnienia w B. S.A. aplikanta radcowskiego K. S., tj. w zakresie, w jakim przewinienie dyscyplinarne wypełnia znamiona opisane w art. 34 w związku z art. 32 i art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego), uniewinnił obwinioną;
- 4) uznał za winną tego, że skopiowała dokumenty stanowiące własność B. S.A. bez wiedzy i zgody podmiotu na rzecz którego świadczyła pomoc prawną, tj. B. S.A., mogące stanowić tajemnicę przedsiębiorstwa tego podmiotu – w okresie od 21 lipca 2014 r. do 25 lipca 2014 r. z serwera B. S.A. na elektroniczny nośnik danych oraz w okresie od czerwca do lipca 2014 r. poprzez wykonanie kopii tradycyjnych przy użyciu urządzenia drukująco-kopiującego – w celu nie związanym ze świadczoną na rzecz B. S.A. pomocą prawną, a następnie wykorzystwała te dokumenty w interesie własnym i ujawniła je osobom trzecim, który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z zasadami wyrażonymi w art. 12 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 14 i art. 15 oraz art. 6 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za czyn ten na podstawie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych wymierzył jej karę pieniężną w wysokości 2000 złotych;
- 5) na podstawie art. 65¹ ust. 1 ustawy o radcach prawnych kary orzeczone w punktach 2 i 4 połączył w ten sposób, że orzekł jako karę łączną karę pieniężną w wysokości 4000 złotych;
- 6) na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych zasądził od obwinionej na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...] tytułem zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego kwotę 2000 złotych.

II. Odwołanie obwinionej i jej obrońcy wraz z uzupełnieniem odwołania.

Od niniejszego orzeczenia obwiniona wniosła w dniu 18 sierpnia 2017 roku odwołanie, w którym wnioskowała o zmianę orzeczenia, ewentualnie, wobec nieprzeprowadzenia w pełni postępowania dowodowego oraz wysunięcia błędnych i sprzecznych ze sobą wniosków z zeznań świadków – o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji, a także o nieobciążanie obwinionej kosztami postępowania dyscyplinarnego. Zarzuciła zaskarżonemu orzeczeniu:

- 1) obrazę prawa materialnego, tj. art. 12, 14, 15 w związku z art. 6 ust. 1 oraz art. 34 i art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego poprzez przyjęcie, że obwiniona dopuściła się czynu z art. 12, 14, 15 w związku z art. 6 ust. 1 oraz art. 34 i art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego ogłoszonego uchwałą nr 8/VIII/2010 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010 r., w sytuacji, gdy pismo obwinionej z dnia 6 lutego 2015 r. doręczone w dniu 11 lutego 2015 r. nie zawierało jakiegokolwiek dokumentacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa konkurencyjnego względem B. S.A. tj. A. S.A.;
- 2) obrazę prawa materialnego, tj. przepisu art. 12, 14, 15 w związku z art. 6 ust. 1 oraz 34 i art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego poprzez nieprawidłowe zastosowanie ww. przepisów w sytuacji poprawnie ustalonego stanu faktycznego i przyjęcie, że obwiniona dopuściła się naruszenia ww. przepisów Kodeksu poprzez skopiowanie przez obwinioną – w czasie trwania jej umowy zlecenia i na rzecz którego świadczyła ona pomoc prawną – na nośnik elektroniczny i tradycyjnie skopiowała dokumenty z serwera B. S.A., które należały do A. S.A., a następnie przesłanie tych dokumentów wraz z pismem z dnia 6 lutego 2015 r. doręczonym 11 lutego 2015 r. do B. S.A., co ewidentnie wskazuje na brak wypełnienia przez obwinioną znamion deliktów dyscyplinarnych wskazanych w art. 12, 14, 15 w związku z art. 6 ust. 1 oraz art. 34 i art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, gdyż nielogicznym jest zarzucanie złamania tajemnicy

zawodowej poprzez wykonywanie pracy polegającej m.in. na kopiowaniu oraz przekazywaniu podmiotowi, od którego skopiowano dokumenty tych dokumentów;

- 3) obrazę prawa materialnego, tj. art. 14 w związku z art. 6 ust. 1 oraz art. 34 i art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego poprzez błędne jego zastosowanie przy prawidłowo dokonanych ustaleniach faktycznych, z których wynika, że obwiniona nie przekazała dokumentów klienta innej osobie, jak tylko klientowi, tj. zleceniodawcy B. S.A., a zatem obwiniona swoim zachowaniem nie wyczerpała żadnych znamion określonych w art. 14, 12 w związku z art. 6 ust. 1 oraz art. 34 i art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;
- 4) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, tj. art. 7 kpk w związku z art. 410 kpk w związku z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych, poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego i uznanie, że dokumenty przekazane przez obwinioną B. S.A. pismem z dnia 6 lutego 2015 r. stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa konkurencyjnego, podczas gdy w materiale dowodowym nie znajdują się te dokumenty, a zeznania świadka P. K. wskazują, że dokumenty te były znane B. S.A. wcześniej, cały czas, gdyż B. S.A. posiadało je zapisane na własnym serwerze, z którego obwiniona je skopiowała i które dalej przesłała do B. S.A. – jak ustalił sąd;
- 5) obrazę przepisu postępowania mającą wpływ na treść wyroku, tj. art. 410 kpk w związku z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych, poprzez oparcie wyroku na okolicznościach nieujawnionych w toku rozprawy głównej, tj. poprzez nieujawnienie dokumentów wskazanych w skardze A. S.A. na skutek której zostało wszczęte postępowanie o sygn. akt RD [...], a następnie uznanie, że dokumenty te stanowiły tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie zeznań świadków, którzy nigdy nie widzieli tych dokumentów i nie potrafili wskazać tych dokumentów oraz w sytuacji gdy A. S.A. nie chroniło swojej rzekomej tajemnicy, ale zamieszczało ją na serwerach B. S.A., o czym B. S.A. wiedziało;

- 6) obrazę prawa materialnego tj. art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego poprzez błędne jego zastosowanie przy prawidłowo dokonanych ustaleniach faktycznych, z których wynika, że obwiniona skierowała w dniu 21 stycznia 2015 r. do Komisji Nadzoru Finansowego, B. S.A., [...] B. S.A., Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wniosek o wszczęcie postępowania kontrolnego, poprzez brak wskazania oraz udowodnienia przez organ wydający orzeczenie, w jaki sposób obwiniona „przy wykonywaniu obowiązków zawodowych” zaniechała ochrony swojej niezależności (znamiona art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki), braku wykazania przez organ orzekający, jak i udowodnienia, jakie przepisy prawa powszechnie obowiązującego naruszyła obwiniona kierując wniosek o wszczęcie postępowania, jakie okoliczności pozaprawne, niemające bezpośredniego związku z obiektywnie ocenianym stanem faktycznym sprawy wpłynęły na czynności zawodowe wykonane przez obwinioną (znamiona art. 11 ust. 2 Kodeksu Etyki), brak wskazania przez organ orzekający, jakim ograniczeniem własnej niezależności wykazała się obwiniona i jak obwiniona odstąpiła od zasad etyki w celu spełnienia oczekiwań klienta, sądu lub osób trzecich (znamiona art. 11 ust. 3 Kodeksu Etyki), a zatem obwiniona nie wyczerpała wszystkich i nawet jakichkolwiek znamion określonych w art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;
- 7) obrazę przepisu art. 410 kpk w związku z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych mającą wpływ na treść orzeczenia, polegającą na pominięciu przy dokonywaniu ustaleń faktycznych istotnego dowodu świadczącego na korzyść obwinionej w postaci:
- zeznań świadka A. M., który zeznał, iż „nie funkcjonowały żadne zabezpieczenia (...) Obwiniona dostęp do katalogu, z którego dokumenty zostały skopiowane, miała nadany w sposób prawidłowy (str. 3 protokołu z 19 czerwca 2017 r.),
 - zeznań świadka J. Z., który zeznał, iż „o ile pamiętam wszyscy mieli uprawnienia do drukowania. Pracownik mógł drukować i decydować co zrobić z wydrukiem (str. 12 protokołu z 13 czerwca 2017 r.),

- zeznań świadka K. M., która powiedziała, że „obwiniona nie podpisywała żadnych dokumentów przewidzianych polityką bezpieczeństwa spółki (...) nigdy, przesyłając dokumenty do obwinionej nie zaznaczałam, że były to dokumenty zawierające tajemnicę. (...) Obwinionej przekazywałam dokumenty bądź też link ze ścieżką dostępu. (...) Przekazywanie obwinionej dokumentów miało na celu przygotowanie jej do pracy w spółce (...)” (str. 7-8 protokołu z 19 czerwca 2017 r.)

i tym samym dokonanie ustaleń faktycznych w oparciu o część materiału dowodowego, co z kolei skutkowało błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia, będącego konsekwencją naruszenia przepisu art. 410 kpk i przyjęciem, iż obwiniona bez zgody i wiedzy podmiotu dla którego świadczyła pomoc prawną, B. S.A., skopiowała i wykonała tradycyjne kopie dokumentów mogących stanowić tajemnicę przedsiębiorstwa (czyn nr 4) poprzez przyjęcie, niekwestionowane, że obwiniona świadczyła usługi zlecone pomocy prawnej dla B. S.A., należy zauważyć, że [...] to udzieliło zgodę na kopiowanie i inne czynności związane ze świadczeniem umowy zlecenia obsługi prawnej;

- 8) rażące naruszenie art. 170 § 3 kpk w związku z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych poprzez zaniechanie wydania przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...] postanowienia o oddaleniu następujących wniosków dowodowych obwinionej:

- wniosku dowodowego z dnia 22 czerwca 2015 r.
- wniosku dowodowego z dnia 4 lipca 2016 r.
- wniosku dowodowego z dnia 19 czerwca 2017 r.
- wniosku dowodowego z dnia 15 lipca 2016 r.
- wniosku dowodowego z dnia 20 stycznia 2017 r.
- wniosku dowodowego z dnia 23 stycznia 2017 r.

co uniemożliwia poznanie stanowiska organu procesowego w tym zakresie, a jednocześnie pozbawia obwinioną prawa do obrony oraz stoi w sprzeczności z zasadą gwarancji kontradyktoryjnej formy rzetelnego procesu;

- 9) z ostrożności procesowej, ewentualnie, rażąca niewspółmierność kary wymierzonej obwinionej za poszczególne czyny.

Odwołanie złożył też obrońca obwinionej w dniu 28 sierpnia 2017 r. zarzucając orzeczeniu:

- 1) naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 14 kpk, polegające na skazaniu obwinionej za czyn (pkt 4 sentencji) nie objęty skargą uprawnionego oskarżyciela poprzez oskarżenie o skopiowanie w okresie od czerwca do lipca 2014 roku dokumentów poprzez wykonanie tradycyjnych kopii przy użyciu urządzenia drukująco-kopiującego podczas gdy czyn ujęty we wniosku o ukaranie obwinionej dotyczył jedynie okresu od 21 lipca 2014 r. do 25 lipca 2014 r.;
- 2) naruszenie § 2 i 4 uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. poprzez ich pominięcie i zastosowanie nieobowiązujących w chwili wszczęcia postępowania przepisów uchwały nr 8/VIII/2010 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;
- 3) naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 413 § 2 pkt 1 w związku z art. 424 § 1 pkt 2 kpk poprzez niedokładne określenie przypisanych obwinionej czynów oraz ich niepoprawną kwalifikację, a nadto niewyjaśnienie w uzasadnieniu wyroku przyjętej podstawy prawnej.

Obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie obwinionej od wszystkich zarzucanych jej czynów, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

III. Orzeczenie sądu II instancji

Orzeczeniem z dnia 19 lipca 2018 roku, sygn. akt WO-[...], Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych:

- 1) zmienił pkt 2 zaskarżonego orzeczenia w ten sposób, że skreślił z podstawy prawnej art. 11, 32, 34, a w to miejsce wpisał art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;
- 2) w pozostałym zakresie utrzymał orzeczenie w mocy;
- 3) zasądził od obwinionej koszty postępowania odwoławczego w zryczałtowanej wysokości 1200 złotych na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych,
- 4) zasądził, że w pozostałym zakresie koszty postępowania ponosi Krajowa Izba Radców Prawnych.

IV. Kasacja obwinionej oraz jej obrońców i zarzuty zawarte w tych środkach zaskarżenia

A. Obrońca obwinionej radca prawny P. B., złożył dnia 25 września 2018 roku kasację od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego. Zaskarżył je w całości na korzyść obwinionej w oparciu o rażące i mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia naruszenie prawa, tj.: art. 433 § 2 kpk i art. 457 § 3 kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, poprzez nierozpoznanie części zarzutów oraz nienależyte ustosunkowanie się do innych zarzutów podniesionych w odwołaniu z dnia 18 sierpnia 2017 roku i uzupełnieniu odwołania z dnia 3 października 2017 roku od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego z dnia 23 czerwca 2017 roku. Kasacja ta opiera się przede wszystkim na zarzutach sformułowanych w ww. środkach odwoławczych, które zostały szczegółowo przytoczone w jej uzasadnieniu. Obrońca zarzucił orzeczeniu naruszenie przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny art. 433 § 2 kpk i art. 457 § 3 kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, ponieważ:

- 1) nieprawidłowo ustosunkował się do zarzutu nr 1) odwołania obwinionej i nie wyjaśnił w jaki sposób naruszyła ona art. 12, 14, 15 w związku z art. 6 ust. 2 oraz art. 34 i 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w kontekście braku jakiegokolwiek dokumentacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa, a co miało wpływ na treść orzeczenia;
- 2) w ogóle nie rozważył zarzutu numer 2) odwołania obwinionej i nie wyjaśnił w jaki sposób naruszyła ona art. 12, 14, 15 w związku z art. 6 ust. 1 oraz art. 34 i 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w kontekście zarzutu odesłania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny tylko do rozważań Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego, a co miało wpływ na treść orzeczenia;
- 3) w ogóle nie rozważył zarzutu nr 3) odwołania obwinionej i nie wyjaśnił w jaki sposób obwiniona naruszyła art. 14 w związku z art. 6 ust. 1 oraz art. 34 i 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w kontekście zarzutu odesłania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny wyłącznie do zeznań świadków przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym;
- 4) nieprawidłowo rozważył zarzut numer 4) odwołania obwinionej i nie wyjaśnił na czym polegało naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa przez obwinioną i nie odniósł się również do zarzutu co do wcześniejszej jawności dokumentów, a co miało wpływ na treść orzeczenia;
- 5) nieprawidłowo rozważył zarzut numer 5) odwołania obwinionej wskazując, że nie precyzuje ona o nieujawnienie jakich dokumentów chodzi, pomimo że w zarzucie numer 5) wskazano, że chodzi o dokumenty ze skargi A. S.A. wszczynającej postępowanie, a co miało wpływ na treść orzeczenia;
- 6) nieprawidłowo rozważył zarzut numer 6) odwołania obwinionej, wprowadzając uznając zarzut za zasadny, ale zmieniając zarazem kwalifikację czynu obwinionej na art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radców Prawnych, wskazując lakonicznie, że zachowanie obwinionej było czynem niegodnym radcy prawnego bez wyjaśnienia na czym ta niegodność miała polegać, a co miało wpływ na treść orzeczenia;

- 7) nie rozważył zarzutu numer 7) odwołania obwinionej, ograniczając się do skomentowania tego co wynika z zeznań świadków, których zeznania zostały pominięte, nie odnosząc się do kwestii pominięcia zeznań świadków wskazanych w zarzucie numer 7) obwinionej, a co miało wpływ na treść orzeczenia;
- 8) nieprawidłowo rozważył zarzut numer 8) odwołania obwinionej, uwzględniając wprawdzie zarzut w zakresie dwóch wniosków dowodowych (co do dokumentacji z akt prokuratury i zobowiązania B. S.A.), ale co do pozostałych wniosków dowodowych objętych zarzutem nie wskazał dlaczego wnioski te nie są zasadne, dlaczego nie mają znaczenia dla sprawy albo dlaczego nie są związane ze sprawą, a co miało wpływ na treść orzeczenia;
- 9) nie rozważył zarzutu nr 9) odwołania obwinionej, ograniczając się do wskazania tezy z orzecznictwa, jednak w żaden sposób nie odniósł się do obszernej argumentacji zarzutu nr 9) zawartej w uzasadnieniu odwołania, a co miało wpływ na treść orzeczenia;
- 10) nieprawidłowo rozważył zarzut numer 1) [uzupełnienia...] odwołania z dnia 3 października 2017 roku, poprzez błędne wskazanie, jakoby Okręgowy Sąd Dyscyplinarny: „był mocen skazać za czyn, który nie był objęty we wniosku o ukaranie, bo(...) skazanie wychodzi poza zakres opisu zachowań obwinionej przez skazanie za zespół zachowań poza zakresem wniosku o ukaranie”, a co miało wpływ na treść orzeczenia;
- 11) nieprawidłowo rozważył zarzut numer 3) [uzupełnienia...] odwołania z dnia 3 października 2017 roku, poprzez lakoniczne wskazanie, że przypisane obwinionej czyny są dostatecznie sprecyzowane, a przyznając jednocześnie, że uzasadnienie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego nie odnosi się do podstaw prawnych, ale są one prawidłowe poza jednym wyjątkiem, a co miało wpływ na treść orzeczenia.

Obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia sądu drugiej instancji w całości i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu przy Krajowej Izbie Radców Prawnych do ponownego rozpatrzenia.

B. Obrońca obwinionej adwokat A. W. złożyła w dniu 21 września 2018 r. kasację, zarzucając na zasadzie art. 62³ ustawy o radcach prawnych, orzeczeniu Wyższego Sądu Dyscyplinarnego przy Krajowej Izbie Radców Prawnych z dnia 19 lipca 2018 r. rażące naruszenie prawa, tj. przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia. Obrońca zarzucił orzeczeniu naruszenie:

- 1) art. 425 § 1 kpk w związku z art. 455 w związku z art. 456 kpk w związku z art. 62 ust. 1 i 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych przez nieuprawnioną zmianę pkt 2 orzeczenia sądu pierwszej instancji, podczas gdy ww. orzeczenie takiej podstawy nie zawierało, co czyni zapadłe orzeczenie niedopuszczalnym, wewnętrznie sprzecznym i poddaje w wątpliwość zakres rozpatrywanego odwołania przez sąd drugiej instancji, przy czym nie sposób uznać tego błędu jako oczywistej omyłki pisarskiej, gdyż jest powielony dwukrotnie także w uzasadnieniu do orzeczenia;
- 2) art. 399 § 1 i 2 kpk w związku z art. 6 kpk w związku z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie uprzedzenia o możliwej zmianie kwalifikacji prawnej czynu i przypisania odpowiedzialności za zupełnie inny delikt dyscyplinarny, bez umożliwienia obrońcy złożenia wniosku o przerwę w rozprawie celem przygotowania do obrony, a w konsekwencji naruszenie prawa obwinionej do obrony oraz wyjście poza granice określone w art. 455 kpk w związku z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych, poprzez przypisanie obwinionej popełnienia czynu, za który nigdy nie została formalnie oskarżona, albowiem sąd drugiej instancji nie mógł dowolnie zmienić kwalifikacji prawnej czynu z pkt 2 orzeczenia przyjmując, że nie jest to art. 11, ale jest to art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, gdyż są to dwa zupełnie odmienne delikty dyscyplinarne, uwzględniając również lakoniczność uzasadnienia tej zmiany, bez wskazania na czym miało polegać to naruszenie i na podstawie jakich dowodów sąd odwoławczy dokonał takich ustaleń oraz braku wskazania w należyty sposób przesłanek zajętego w tej mierze stanowiska;

- 3) art. 433 § 2 kpk w związku z art. 457 § 3 kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych polegające na niedopełnieniu obowiązku należytego i rzetelnego rozpoznania zarzutów obu apelacji, a nieuwzględnienie tych zarzutów skutkowało przeprowadzeniem nieprawidłowej, gdyż nie spełniającej wymogów procesowych, kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia, co skutkuje jego niesprawiedliwością;
- 4) art. 4 i 7 kpk w związku z art. 92 i 410 kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez błędną ocenę materiału dowodowego z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów i wyprowadzeniu dowolnych wniosków ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, bez uwzględnienia wszystkich istotnych dowodów, na podstawie rażąco dowolnej, jednostronnej i sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenie materiału dowodowego, w następstwie czego doszło do utrzymania w mocy niezasadnego orzeczenia, podczas gdy ocena dowodów przeprowadzona całościowo i prawidłowo prowadzi do całkowicie odmiennych wniosków, dowodząc dowolności oceny materiału dowodowego;
- 5) art. 452 § 2 kpk w związku z art. 167 kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez zaniechanie wystąpienia do A. S.A. o udostępnienie dokumentów, które podmiot ten zgodnie z pismem z dnia 13 lutego 2018 r. otrzymał od R. [...] S.A., pomimo iż była to okoliczność istotna i konieczna do pełnego rozpoznania niniejszej sprawy, czym jednocześnie naruszono zasadę bezpośredniości, aprobując czynienie ustaleń faktycznych przesądzających o wypełnieniu znamion deliktu dyscyplinarnego bez bezpośredniego kontaktu sądu z dowodem;
- 6) art. 433 § 1 kpk w związku z art. 7 kpk w związku z art. 6 kpk w związku z art. 167 kpk w związku z art. 170 § 1 i 2 kpk i art. 169 § 2 kpk w związku z art. 424 § 1 i 2 kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez zaaprobowanie oddalenia wniosków dowodowych obwinionej, które wskazywały na okoliczności popełnionego przewinienia, więc mogły mieć wpływ na kwalifikację prawnokarną i dyscyplinarną zarzucanego czynu oraz na wymiar kary, co skutkowało oparciem orzeczenia na niepełnym materiale

dowodowym, mimo inicjatywy dowodowej obwinionej, a zgromadzone dowody zostały ocenione w sposób dowolny;

- 7) art. 424 § 1 i 2 kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez uchybienie elementarnym zasadom sporządzania uzasadnienia orzeczenia w nich określonych, co uniemożliwiło merytoryczną kontrolę instancyjną wydanego orzeczenia;

Ponadto obrońca zarzucił orzeczeniu rażące naruszenie prawa, przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia:

- 8) obrazę art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radców Prawnych poprzez wadliwą subsumpcję deliktu dyscyplinarnego przypisanego obwinionej i uznanie, że zarzucane przewinienie wyczerpywało znamiona przedmiotowe i podmiotowe występku w sytuacji, gdy sąd drugiej instancji nie poczynił żadnych ustaleń w tym zakresie ani nie wskazał w jaki sposób miałyby dojść do naruszenia godności zawodu, co uniemożliwiło merytoryczną kontrolę instancyjną wydanego orzeczenia;

Obrońca w razie niepodzielenia przez sąd powyższych zarzutów:

- 9) naruszenie art. 440 kpk i art. 433 § 2 kpk w związku z art. 457 § 3 kpk w związku z art. 65 ustawy o radcach prawnych w związku z 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez pominięcie dyrektyw wymiaru kary i wymierzenie rażąco niewspółmiernej kary dyscyplinarnej, zarówno w aspekcie kar jednostkowych, jak również kary łącznej, poprzez nienależyte rozpoznanie zarzutów dotyczących surowości reakcji karnej, bez jakichkolwiek refleksji nad ustaleniami sądu pierwszej instancji w tym zakresie, a tym samym zaaprobowanie pominięcia szeregu okoliczności świadczących na korzyść obwinionej, takich jak jej wcześniejszej niekaralności, cieszenia się nienaganną opinią, działania w jej odczuciu w dobrej wierze i faktu, że w czasie trwania stosunku zlecenia otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 2000 zł orzeczona kara stanowi karę rażąco surową i nieadekwatną do wagi przypisywanych przewinień.

Obrońca obwinionej na zasadzie art. 537 § 1 i 2 kpk w związku z 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego przy Krajowej Izbie Radców Prawnych z dnia 19 lipca 2018 roku i zmianę orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego poprzez uniewinnienie obwinionej, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania, jak również o nieobciążanie obwinionej kosztami postępowania.

C. Kasację wniosła także obwiniona w dniu 4 października 2018 roku. W kasacji podniosła:

- 1) rażące naruszenie postępowania karnego przez niedostateczne wyjaśnienie okoliczności popełnienia ww. czynów;
- 2) rażącą niewspółmierność kary wymierzonej obwinionej;
- 3) pogwałcenie przepisów postępowania karnego i skazanie obwinionej za czyn w warunkach wyłączenia bezprawności tj. naruszenie art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 17 § 1 pkt 2 kpk poprzez przyjęcie, że działanie obwinionej działającej w interesie publicznym i zawiadomienie powołanych do tego instytucji o charakterze nadzorczym i kontrolnym tj. *Urzędu Komisji Nadzoru Bankowego* [tak w oryginale A.T.], Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, organu zarządczego klienta o stwierdzonych okolicznościach nie jest okolicznością, która wyłącza obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej radcy prawnego;
- 4) rażące naruszenie prawa karnego materialnego, mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, przez naruszenie zasady, że jeden czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo i skazanie obwinionej na podstawie kilku przepisów, tj. art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 12 ust. 1, 2, 3 oraz art. 14 i 15 oraz art. 6 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, obwinionej z art. 12 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 14 i 15 Kodeksu Etyki;

- 5) rażące naruszenie prawa karnego materialnego, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 413 § 2 pkt 1 w związku z art. 424 § 1 pkt 2 kpk poprzez niedokładne określenie zarzuconych obwinionej czynów oraz uznanie obwinionej za winną popełnienia przewinienia dyscyplinarnego na podstawie okoliczności, które nie zostały udowodnione w trakcie postępowania dotyczące rzekomego naruszenia przez obwinioną tajemnicy przedsiębiorstwa oraz działania obwinionej w interesie własnym;
- 6) rażące naruszenie przepisów postępowania karnego i skazanie obwinionej za inne czyny, niż te będące przedmiotem zarzutu oraz będące przedmiotem orzeczenia;
- 7) naruszenie przepisów art. 12 kk w związku z art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych poprzez naruszenie zasady, że jeden czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo i przyjęcie, że obwiniona swoim zachowaniem wypełniła wiele czynów pozostających faktycznie w zbiegu pozornym;
- 8) naruszenie art. 438 w związku z art. 447 § 1 kpk poprzez faktyczne nierozpoznanie zarzutów stawianych wyrokowi pierwszej instancji w apelacji;
- 9) błędy w ustaleniach faktycznych i przyjęcie, że sąd pracy nie może przetwarzać informacji stanowiących dane osobowe;
- 10) błąd w ustaleniach faktycznych i przyjęcie, że Urząd Komisji Nadzoru Finansowego oraz Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, działające w granicach ustawowego umocowania, nie mogą przetwarzać danych stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa lub dane osobowe.

Obwiniona wniosła o uchylenie orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego / poprzedzającego je orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...].

VI. Rozważania Sądu Najwyższego

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje nie zasługują na uwzględnienie.

W odniesieniu do wszystkich kasacji trzeba podkreślić, że sposób ich konstrukcji oraz sposób prezentacji argumentów bardzo utrudnia kontrolę kasacyjną. Dotyczy to zwłaszcza kasacji r. pr. P. B. sprowadzającej się do powtórzenia zarzutów odwołania obwinionej bez głębszej analizy oraz wskazania na czym polegały zaniedbania Wyższego Sądu Dyscyplinarnego przy Krajowej Izbie Radców Prawnych oraz kasacji obwinionej, gdzie kilka zarzutów (4, 7, 10, 11) jest niezrozumiałych lub nie ma związku z meritem rozpoznawanej sprawy. W obu kasacjach pod pozorem zarzutów wobec orzeczenia II instancji starano się przemycić zarzuty wobec ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd I instancji, co w nadzwyczajnym środку zaskarżenia jest niedopuszczalne. Na etapie postępowania kasacyjnego przedmiotem rozpoznania mogą być jedynie zarzuty skierowane wobec orzeczenia sądu II instancji. Powtórzenie w kasacji zarzutów sformułowanych uprzednio w odwołaniu może być skuteczne tylko w sytuacji, gdy sąd odwoławczy nie rozpozna ich należycie i nie przedstawi w uzasadnieniu orzeczenia odpowiedniej argumentacji. Nadto zarzut taki musi być sformułowany w ten sposób, aby dotyczył orzeczenia sądu *ad quem*. W innym przypadku jako skierowany wprost przeciwko orzeczeniu sądu I instancji nie jest dopuszczalny. Niemniej jednak Sąd Najwyższy odniósł się do każdego z zarzutów. Z uwagi na obszerność kasacji i częściowe powielenie zarzutów kasacje zostaną omówione po kolei, przy czym przy powtarzających się zarzutach nastąpi tylko odwołanie się do wcześniejszych rozważań.

A. Odnosząc się do kasacji r. pr. P. B. podkreślić należy, że nie sposób jest podzielić stanowiska skarżącego co do naruszenia art. 433 § 2 kpk w zw. z art. 457 § 3 kpk w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych odnośnie do nierozpoznania oraz nienależytego rozpoznania przez sąd II instancji zarzutów odwoławczych. Zdaniem Sądu Najwyższego wszystkie zarzuty odwoławcze zostały rozpoznane, a argumentacja sądu *ad quem* była wyczerpująca. Odnosząc się do kwestii szczegółowych dotyczących tychże zarzutów należy zauważyć, że:

- zarzut w zakresie pkt 1 kasacji pod pozorem naruszenia przepisów postępowania przez sąd II instancji, sprowadza się do błędu w ustaleniach

faktycznych. W zakresie tego zarzutu sąd odwoławczy wypowiedział się w sposób zasługujący na pełną akceptację;

- podobnie zarzut z pkt 2 kasacji należy uznać za niedopuszczalny na tym etapie postępowania (kwestionujący ustalenia faktyczne). Zauważyć trzeba także, że sam zarzut odwołania obwinionej jest niezrozumiały, gdyż pod pozorem naruszenia przepisów prawa materialnego kwestionowane są ustalenia faktyczne, a z treści tego zarzutu wynika wprost, że stan faktyczny został ustalony poprawnie;

- sąd odwoławczy również w sposób wyczerpujący rozpoznał zarzut z pkt 3 odwołania, a sformułowanie tego zarzutu w kasacji czyni go nieczytelnym (odnosi się do ustaleń faktycznych, a nie naruszenia prawa materialnego);

- jeżeli chodzi o zarzut z pkt 4 kasacji należy podkreślić, że sąd *ad quem* odniósł się wystarczająco do podniesionej kwestii. W postępowaniu odwoławczym zgromadzono brakujące dokumenty, a sam charakter tych dowodów nie wpłynął na rozstrzygnięcie w sprawie, bowiem pozostały materiał dowodowy wskazywał na treść tych dokumentów, a ich dołączenie potwierdziło jedynie prawidłowość rozstrzygnięcia w tym zakresie. Naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa w sytuacji gdy jednym z dokumentów jest umowa między dwoma podmiotami gospodarczymi jest widoczne *prima facie* i powinno zostać wzięte przez sąd pod uwagę *ex notoria*;

- w podobnym tonie należy odnieść się do zarzutu z pkt 5 kasacji. Jak już wskazano dokumenty zostały zgromadzone w toku postępowania odwoławczego i od początku postępowania było jasne, które dokumenty są podstawą zarzutów, bowiem to obwiniona złożyła te dokumenty w swoim piśmie;

- za niezasadny należy również uznać zarzut z pkt 6 kasacji, albowiem sąd II instancji w sposób wyczerpujący przedstawił powody zastosowania innego przepisu Kodeksu Etyki Radcy Prawnego do przypisanego czynu.

- w odniesieniu do zarzutów 7 i 8 wskazać należy, że sąd odwoławczy w sposób wystarczający odniósł się do stawianych zarzutów. Na marginesie, abstrahując już od tego, iż kasacja winna być skierowana przeciwko orzeczeniu sądu II instancji podkreślić należy, że orzeczenie w niniejszej sprawie zostało oparte na całości

materiału dowodowego, wbrew twierdzeniom zawartym w kasacji, a sam zarzut w istocie dotyczył oceny materiału dowodowego, a nie pominięcia któregoś w dowodów. Oddalone przez sąd I instancji wnioski dowodowe dotyczyły kwestii związanych z zarzutem, od którego obwiniona została uniewinniona już w I instancji. W związku z tym nie miała ona *gravamen* w zaskarżeniu orzeczenia w tym zakresie, czego zresztą w postępowaniu odwoławczym nie uczyniła.

Kasacja r.pr. P. B. jak i pozostałe kasacje zarzucają Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych rażącą niewspółmierność kary wymierzonej obwinionej. Stąd zasadnym jest łączne przedstawienie w tym miejscu uwag co do tego zarzutu. Wspólna argumentacja skarżących pozwala na poczynienie jednolitych uwag w tym zakresie.

Rażącej niewspółmierności kary nie można opierać na subiektywnej ocenie obwinionej. Jej twierdzeniom przeczy zasadna argumentacja sądu odwoławczego, który zaakceptował stanowisko sądu I instancji. W orzecznictwie wskazuje się, że w ramach postępowania dyscyplinarnego wymierzona kara może być uważana za łagodną albo surową. Jest to bowiem kategoria ocenna. Liczy się, aby nie była łagodną albo surową w stopniu naruszającym poczucie sprawiedliwości i z tej właśnie przyczyny nie dającą się zaakceptować (por. wyrok SN z 25.03.2009 r., SNO 14/09, LEX nr 707921). W przedmiotowej sprawie nie można przyjąć, że kary dyscyplinarne nałożone na obwinioną naruszają poczucie sprawiedliwości, zwłaszcza jeśli uwzględni się charakter zawodu zaufania publicznego jaki obwiniona wykonuje i nakaz przestrzegania przez radcę prawnego nie tylko przepisów prawa, ale i zasad etycznych właściwych dla członków tej korporacji zawodowej. Jak słusznie wskazywano, orzeczona kara jest karą właściwą i adekwatną do okoliczności sprawy. Jej wymiar wskazuje, że przy ustalaniu jej wysokości i charakteru były brane pod uwagę okoliczności przemawiające zarówno na korzyść jak i na niekorzyść obwinionej. Można jeszcze dodać, że o ile kary za zarzuty 2 i 3 są całkowicie adekwatne do stopnia winy, o tyle naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa zostało ocenione przez sąd bardzo łagodnie.

B. Odnosząc się do kasacji adwokat A. W. wskazać należy, że zarzuty w niej zawarte również nie zasługiwały na uwzględnienie:

1. Nie sposób jest uznać, że wskazane naruszenie przepisów prawa procesowego miało jakikolwiek wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Istotnie sąd odwoławczy wyeliminował przepisy art. 32 i 34 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w sytuacji, gdy nie znajdowały się one w ogóle w podstawie skazania obwinionej. Jednak nie sposób jest traktować tej sytuacji inaczej niż jako omyłkę. Nie ma bowiem możliwości wyeliminowania z podstawy orzeczenia czegoś, co nie zostało w ogóle wskazane przez sąd I instancji. Twierdzenia o niedopuszczalności i wewnętrznej sprzeczności nie mogły więc zostać uznane za zasadne. Co więcej, skarżąca nie wykazała przy tym jaki miałyby być wpływ takiego naruszenia na treść zaskarżonego orzeczenia. Podstawa prawna skazania została opisana w sposób jasny. Nadto normy etyczne wynikające z Kodeksu Etyki Radcy Prawnego miały w tej kwalifikacji prawnej charakter pomocniczy, o czym szerzej Sąd Najwyższy wypowie się w dalszej części uzasadnienia.

2. Sąd Najwyższy nie podziela zapatrywania skarżącej o naruszeniu art. 399 kpk. Sąd II instancji dokonał zmiany podstawy skazania z art. 11 na art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Podzielając stanowisko sądu *ad quem* wskazać należy, że podstawą prawną skazania był przepis art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, akcentujący znamiona deliktu dyscyplinarnego. Uregulowania Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, o ile są wskazywane w treści orzeczenia, mają jedynie charakter pomocniczy, podkreślający wzory właściwego zachowania radcy prawnego. Istnienie tego typu zbioru zasad właściwego postępowania zawodowego pozwala doprecyzować charakter przewinienia, patrząc przez pryzmat obiektywnego ideału zachowania zawodowego. Nie zmienia to postaci rzeczy, że w przypadku braku tego typu zbioru norm deontycznych, radcowie prawni również ponosiliby odpowiedzialność dyscyplinarną w oparciu o przepis ustawowy. Zasady zawarte i przyjęte przez radców prawnych, jako wzorce zachowania zawodowego w Kodeksie Etyki wynikać mogłyby również z orzecznictwa, bądź przyjętej i ustalonej praktyki, co zresztą było przecież podstawą dla norm zawartych w tymże Kodeksie. W związku z tym za podstawę skazania uznać należało art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, a więc przepis prawa powszechnie obowiązującego. Stąd zbędnym było uprzedzanie o zmianie kwalifikacji prawnej czynu, bowiem ta w istocie – jeżeli chodzi o przepis rangi ustawowej – nie została zmieniona. W tym

miejscu warto zauważyć, że Trybunał Konstytucyjny, analizując stosunek norm prawnych do norm etycznych stwierdził w swoim postanowieniu z 7 października 1992 r. (U 1/92), że przedmiotem jego oceny nie może być sama norma etyczna a jedynie norma prawna, którą norma etyczna dookreśla. Jego zdaniem normy deontologiczne, same przez się nie posiadają charakteru prawnego. Są częścią niezależnego od prawa zbioru norm etycznych, stąd upoważnienie zawarte w ustawie do uchwalenia przez korporację norm deontologicznych jest jedynie ustawowym potwierdzeniem powszechnie uznawanego prawa wszystkich korporacji zawodowych do określania zasad deontologicznych zgodnie z uznawanym przez te korporacje systemem wartości i mogą być przez akt prawny inkorporowane do systemu obowiązującego prawa. Rozumowanie to odnoszące się do norm etycznych lekarzy zachowuje swoją przydatność także w postępowaniu dyscyplinarnym innych korporacji, dla których normy etyczne zawarte w deontologiach zawodowych nie mogą być ostatecznym punktem odniesienia. Walor taki posiada dopiero konkretny zapis w ustawie, który określa zakres odpowiedzialności dyscyplinarnej członka konkretnej korporacji. W tym kontekście nie mamy również do czynienia poprawieniem kwalifikacji prawnej, o której mowa w art. 455 kpk.

3. Jak już wskazywano, sąd *ad quem* odniósł się prawidłowo do wszystkich zarzutów stawianych w odwołaniach, a sam zarzut został skonstruowany w sposób na tyle ogólny, że niemożliwym było ustalenie jakich konkretnie rozstrzygnięć miał dotyczyć.

4. Zarzut z pkt 4 kasacji został skierowany *de facto* przeciwko orzeczeniu sądu I instancji. Jego konstrukcja wskazuje bowiem na kwestionowanie oceny materiału dowodowego, a nie uchybień w kontroli tejże oceny. Ocena materiału dowodowego została dokonana w ramach zasady swobodnej oceny dowodów, natomiast zarzut ten miał charakter czysto polemiczny.

5. Odnosząc się do zarzutu z pkt 5 kasacji należy przywołać argumentację Sądu Najwyższego znajdującą się na stronach 18-19 niniejszego uzasadnienia dotyczącą dokumentacji uzyskanej w postępowaniu odwoławczym, szczegółowo opisaną w pkt 4 i 5 rozważań Sądu Najwyższego odnoszących się do kasacji r. pr. P. B..

Szersze odnoszenie się do tego zarzutu stanowiłoby zbędne powtórzenie tożsamej argumentacji.

6. Aktualność zachowuje argumentacja zawarta na stronie 19 przy omówieniu zarzutów pkt 7 i 8 w pkt A.8 kasacji r. pr. P. B..

7. Mając na względzie treść przepisów jakie miały zostać naruszone, zarzut ten w sposób niedopuszczalny został skierowany wprost przeciwko orzeczeniu I instancji. Wymogi dotyczące uzasadnienia sądu odwoławczego znajdują się bowiem w art. 457 § 3 kpk, a nie w art. 424 kpk. Zarzutu naruszenia art. 457 kpk nie sposób czynić uzasadnieniu orzeczenia sądu II instancji, bowiem wymogom tego przepisu sąd odwoławczy sprostał.

8. Jeśli chodzi o nienumerowany zarzut naruszenia prawa materialnego – obrazy art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki, jak już wskazywano, przepis ten miał charakter pomocniczy.

Zarzut rażącej niewspółmierności kary, Sąd Najwyższy omówił już w sposób wyczerpujący przy kasacji r. pr. P. B..

C. Przechodząc do kasacji obwinionej, jeszcze raz zaakcentować należy, że w przeważającej mierze jej zarzuty w sposób niedopuszczalny były skierowane przeciwko orzeczeniu sądu I instancji.

1. Zarzut rażącego naruszenia postępowania karnego przez niedostateczne wyjaśnienie okoliczności popełnienia czynów został skonstruowany na tyle ogólnie, że nie sposób stwierdzić, jakich konkretnie okoliczności miał dotyczyć. Niemniej jednak jego konstrukcja dyskwalifikuje go również z uwagi na fakt, że dotyczy on orzeczenia sądu I instancji, jak również kwestionowania ustaleń faktycznych. Sposób jego sformułowania nie pozwala na jakikolwiek szerszy komentarz. Kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, nie stanowi kolejnej instancji odwoławczej, jak widziałaby ją zapewne obwiniona.

2. Odnosząc się do zarzutu z pkt 2, a więc zarzutu rażącej niewspółmierności kary, problematyka ta została opisana przy kasacji r. pr. P. B..

3. W żadnym razie nie można uznać za trafne powoływanie się na obronę interesu publicznego. Po pierwsze obwiniona broniła swojego interesu, a po drugie w całym postępowaniu chodzi o ochronę interesu różnych podmiotów. Okoliczności pierwszego z czynów w ogóle nie mają żadnego związku z interesem publicznym, a okoliczności dwóch pozostałych jasno wskazują na próbę obrony prywatnego interesu obwinionej. Podnoszone przez skarżącą kwestie traktować należy jedynie jako niezasadną polemikę z wyczerpującymi ustaleniami obu sądów.

4. W odniesieniu do zarzutu 4 podkreślić należy po raz kolejny, że zarzut ten został skierowany przeciwko orzeczeniu I instancji. Jest on także niezrozumiały w stopniu w zasadzie wyłączającym możliwość kontroli kasacyjnej.

5. Zarzut z pkt 5 to typowy zarzut skierowany przeciwko orzeczeniu sądu I instancji. Na marginesie można tylko wskazać, że opis przypisanych obwinionej zachowań ma charakter odpowiednio szczegółowy i wprost wynika z niego wypełnienie znamion deliktów dyscyplinarnych. Poza tym w treści tego zarzutu obwiniona stawia w sposób nieuprawniony zarzut błędów w ustaleniu stanu faktycznego.

6. Zarzut z pkt 6 nie zasługuje na uwzględnienie z uwagi na jego ogólnikowość oraz skierowanie przeciw orzeczeniu sądu I instancji. W szczególności nie sposób stwierdzić, za jakie inne czyny niż będące przedmiotem zarzutu, obwiniona została jej zdaniem skazana. Sąd I instancji dokonał bardzo niewielkiej korekty opisu przypisanego obwinionej czynu, a sąd II instancji prawidłowo korektę tę ocenił. W sposób dorozumiany można założyć, że obwiniona podnosi argument orzeczenia na jej niekorzyść poprzez zmianę kwalifikacji prawnej czynu przypisanego przez sąd odwoławczy. Tymczasem Sąd, jak już wspomniano, dokonał jedynie korekty zastosowanego przepisu Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, co miało charakter pomocniczy, a co szeroko podjęto w niniejszym uzasadnieniu.

7. Zarzut naruszenia zasady z art. 12 kk jest mało zrozumiały. Nie sposób *ad casum* przeprowadzić rozumowania, zgodnie z którym przypisane obwinionej zachowania charakteryzowały się jej działaniem w ramach czynu ciągłego

w rozumieniu art. 12 kk. Na aprobatę zasługuje wprowadzić stanowisko obwinionej dotyczące tego, że jeden czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo (delikt dyscyplinarny), ale trudno z uzasadnienia kasacji zorientować się, jakie korzyści z takiego stwierdzenia obwiniona wywodzi dla siebie.

8. Wyższy Sąd Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych odniósł się do wszystkich zarzutów odwołań i to w sposób wyczerpujący. Lakoniczność wskazywanego zarzutu nie pozwala przy tym na szersze rozważanie tej problematyki.

9. Zarzuty 9 i 10 zostały sformułowane w sposób niedopuszczalny. Co więcej, podane przez skarżącą okoliczności nie miały żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia i dotyczyły okoliczności pobocznych, niezwiązanych z istotą niniejszej sprawy. Obwiniona formułując te zarzuty, na co już zwracano uwagę, zdaje się zapominać jaki jest rzeczywisty charakter postępowania kasacyjnego, w szczególności, że nie stanowi ono kolejnej instancji odwoławczej w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy rozpoznając szczegółowo wszystkie wyżej opisane kasacje podkreśla, że pomimo wielości stawianych w nich zarzutów, ich uzasadnienia cechują się wysokim stopniem ogólności, co w dużej mierze utrudnia możliwość kontroli kasacyjnej zaskarżonego orzeczenia, bowiem trudno z treści kasacji ustalić jakich konkretnie naruszeń, poza bardzo wąskim zakresem, dotyczyć miały podniesione zarzuty. Mając na względzie powyższą argumentację Sąd Najwyższy oddalił przedmiotowe kasacje w całości uznając ich zarzuty za bezzasadne.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł stosując art. 627 kpk w związku z art. 628 pkt 2 kpk i w związku z art. 70¹ ust. 2 ustawy o radcach prawnych.